

Nijmegen

Aan de gemeenteraad van Nijmegen

Postadres

Gemeente Nijmegen
Postbus 9105
6500 HG Nijmegen

Bezoekadres

Korte Nieuwstraat 6
6511 PP Nijmegen

T 14 024

nijmegen.nl

Contactpersoon

Patrick Swinkels
p.swinkels@nijmegen.nl
T 06-51205612

Ons kenmerk

D230598805

Bijlage(n)

Bijgevoegd: 2

Datum 27 juni 2023
Onderwerp Collegereactie rapport Industrie en
Omwonenden van de Onderzoeksraad
voor Veiligheid

Geachte leden van de raad,

Op 13 april hebben wij uw raad geïnformeerd dat het rapport Industrie en Omwonenden van de Onderzoeksraad voor Veiligheid is gepubliceerd. Daarbij gaven wij al een eerste reactie. Wij hebben het rapport inmiddels bestudeerd. In deze raadsbrief informeren wij u over het rapport en over de vervolgstappen die wij zetten om de hierin gegeven aanbevelingen te concretiseren. In onze reactie aan de Onderzoeksraad in oktober van dit jaar zullen wij concreet aangeven welke verbeteracties we nemen.

Inleiding

De Onderzoeksraad voor Veiligheid heeft in 2021 besloten een onderzoek te starten naar de wijze waarop burgers in Nederland worden beschermd tegen de risico's van soms jarenlange schadelijke industriële uitstoot en lozingen. Blootstelling aan industriële stoffen kan schade veroorzaken aan de gezondheid. Daartoe heeft de Onderzoeksraad drie casussen onderzocht waarover bij omwonenden onrust bestond, maar die qua type industrie en regelgeving verschillen. Het gaat om de situaties rondom Tata Steel (IJmuiden), Chemours (Dordrecht) en APN (Nijmegen). De hoofdvraag van het onderzoek is:

Hoe worden omwonenden beschermd tegen nadelige gezondheidseffecten door langdurige en/of veelvuldige blootstelling aan industriële emissies, en zijn in de bescherming verbeteringen mogelijk?

Casus Asphalt Productie Nijmegen van Dura Vermeer (APN)

De Onderzoeksraad heeft gekozen voor de casus APN omdat omwonenden zich zorgen maken over de emissies van mogelijk schadelijke stoffen door bedrijven op TPN-West in zijn algemeenheid en APN in het bijzonder. De casus APN staat niet op zichzelf maar geeft, net als de andere 2 casussen, inzicht in de wijze waarop de overheid invulling geeft aan het huidige instrumentarium van vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH). We richten ons in deze brief op de aanbevelingen van de Onderzoeksraad. Deze hebben betrekking op het beter benutten van het VTH-instrumentarium en gaan dus niet over APN.

Daarom gaan we in deze brief niet specifiek in op de casus APN. Voor de volledigheid is wel een overzicht bij deze brief gevoegd met daarin de laatste stand van zaken ten aanzien van een aantal vervolgacties bij APN.

Leeswijzer raadsbrief

We beginnen deze brief met een algemene reactie op het rapport. Vervolgens reageren we, meer in detail, op de aanbevelingen uit het rapport die aan de gemeente zijn gericht. Per aanbeveling geven we aan welke verbeteracties genomen zijn of in gang gezet zijn. Omwille van de leesbaarheid benoemen we kort deze verbeteracties; meer informatie hierover is al eerder gedeeld met uw raad in onze voortgangsbrieven over Nijmegen West en Weurt. Daarna noemen we een aantal kansrijke aanvullende verbeteracties die we al samen met de ODRN in beeld hebben gebracht en de komende tijd verder gaan onderzoeken. Tot slot beschrijven we welke vervolgstappen we nemen.

Algemene reactie op het rapport

We onderschrijven de conclusies en aanbevelingen uit het rapport. De gezondheid voor onze inwoners moet centraal staan en de middelen die ons daarbij kunnen helpen moeten we effectief inzetten tegen schadelijke effecten van de industrie.

Wel plaatsen we een kanttekening. In het rapport is bij de beschrijving van de casus APN een uitgebreid feitenrelaas gegeven. Daarbij worden ook alle verbeteracties vermeld die wij samen met ODRN, omwonenden en andere partijen de laatste jaren al namen of in gang hebben gezet. Door vaker en uitgebreider te meten en door het meetnet in overleg met omwonenden uit te breiden met andere stoffen is er een beter zicht ontstaan in de luchtkwaliteit op verschillende plekken in onze stad. Dat betekent zeker niet dat we er al zijn en dat er geen verbeteringen meer mogelijk of nodig zijn, maar we vinden wel dat deze verbeteracties in het onderzoeksrapport onderbelicht blijven. Overigens benadrukken we dat deze verbeteracties niets afdoen aan de algehele conclusie ten aanzien van het onvoldoende benutten van het bestaande VTH-instrumentarium. Zeker als je, zoals de onderzoekers hebben gedaan, een aantal jaren terug kijkt in de tijd.

Overleg met omwonenden en eigen verantwoordelijkheid bedrijven

Op 15 mei hebben we met de wijkvertegenwoordigers gesproken over het rapport. Daarbij hebben we ook de notitie besproken die zij naar aanleiding van het rapport hebben opgesteld en die inmiddels door de wijkvertegenwoordigers aan uw raad is toegezonden. Wij onderschrijven de uitgangspunten genoemd in deze notitie. Ook wij vinden dat bedrijven de eerste verantwoordelijkheid hebben bij het beschermen van omwonenden en dat zij daarin een actieve rol moeten nemen. Daarmee onderschrijven we dan ook van harte aanbeveling 1 en 2 uit het rapport, waarin de afzonderlijke bedrijven en VNO-NCW hiertoe worden opgeroepen. We zien het ook als onze taak om, samen met de ODRN, bedrijven hiertoe te bewegen.

De notitie van de wijkvertegenwoordigers wordt door ons betrokken bij het bepalen van de verbeteracties. Daarbij werken we ook samen met andere partijen zoals ODRN, GGD, RIVM, Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat, bedrijven en provincie Gelderland. De vragen

die de wijkvertegenwoordigers ons gesteld hebben in hun notitie, beantwoorden we nog afzonderlijk naar hen.

Aanbeveling 3

Aanbeveling 3 is gericht aan de gemeente Nijmegen en luidt als volgt:

Vergewis u ervan of u gebruik maakt van alle mogelijkheden binnen het huidige instrumentarium om de gezondheid van omwonenden te beschermen tegen schadelijke industriële emissie. Pas uw werkwijze aan waar dat niet het geval is. Zorg ten minste voor:

- a. Zicht op de emissies van bedrijven. Toets het emissie-overzicht regelmatig op compleetheid en correctheid.*
- b. Een inschatting van het gezondheidsrisico per stof waaraan omwonenden worden blootgesteld. Doe dit met enige regelmaat en weeg onzekerheid daarin mee. Zorg voor de benodigde informatie over blootstelling en gezondheidseffecten van stoffen.*
- c. Aanscherping van de vergunning zodra de gezondheidsrisico's voor omwonenden daarom vragen.*
- d. Tijdige implementatie van BBT door de bedrijven.*
- e. Uitwisseling van kennis en ervaring met andere bevoegde bestuursorganen en omgevingsdiensten.*

Onze reactie

We onderschrijven deze aanbeveling. We zetten bij de inzet van het VTH-instrumentarium de volksgezondheid centraal. Dit vraagt van ons een proactieve houding, regelmatig reflecteren op vergunde emissies, de luchtkwaliteit op leefniveau monitoren en actief en adequaat handelen wanneer aanscherping of extra toezicht nodig is. Overigens realiseren we ons dat bedrijfsemissies één van de bronnen is naast wegverkeer, scheepvaart en huishoudens van luchtverontreiniging in onze stad. We blijven ons inzetten op het beperken van de emissies afkomstig van alle bronnen van luchtverontreiniging.

Genomen of in gang gezette verbeteracties in relatie tot deze aanbeveling

De afgelopen jaren hebben we de nodige verbeteracties genomen of in gang gezet die hebben geleid tot verbetering op dit onderdeel. Te weten:

1. We hebben in 2021 een inventarisatie gemaakt van alle relevante industriële luchtmissies op het bedrijventerrein Nijmegen West en Weurt;
2. We hebben opdracht verstrekt aan ODRN om vergunningen actief en structureel te actualiseren. De gemeente Nijmegen heeft 49 vergunningplichtige bedrijven waarvoor we bevoegd gezag zijn. Bij 25 daarvan was een actualisatietoets nodig omdat de vergunning 7 jaar of ouder is. Bij 5 bedrijven is deze toets nog niet volledig afgerond. Bij 20 bedrijven wel. Hieruit blijkt dat 9 vergunningen actueel zijn en dat bij 3 vergunningen actualisatie gewenst is. Bij 8 LPG tankstations wachten we nog op nader advies van het Rijk om vast te kunnen stellen of actualisatie noodzakelijk is. De vergunningen van de 3 bedrijven die niet actueel zijn worden op korte termijn geactualiseerd. Deze actualisatietoetsen herhalen we regelmatig zodat bijvoorbeeld wijzigingen in wet- en regelgeving geborgd zijn in de vergunningen;
3. We voeren een geuronderzoek uit om een volledig, actueel en betrouwbaar beeld te krijgen van de geuremissies;
4. We laten regelmatig emissiemetingen uitvoeren;
5. In overleg met omwonenden hebben we het bestaande meetnet geïntensiveerd en aangevuld met andere stoffen dan NOx en fijn stof. Met behulp van deze meetgegevens stellen we jaarlijks een rapportage luchtkwaliteit op. Hierin nemen we de geactualiseerde bedrijfsemissies mee zodat we een volledig en actueel beeld hebben. De jaarrapportage presenteren we in het 3^e kwartaal van 2023;
6. We zijn, in het kader van het Schone Lucht Akkoord (SLA), met de provincie en gemeente Beuningen een project gestart om scherper te vergunnen;
7. We hebben kennis en informatie uitgewisseld over APN met andere bevoegde gezagen waaronder de gemeente 's-Hertogenbosch en Eindhoven. Daarnaast volgt de ODRN actief de nieuwste ontwikkelingen en innovaties die plaatsvinden in technieken en maatregelen om te komen tot vermindering van de emissies van ZZS in het algemeen en bij de asfaltcentrales in het bijzonder, onder meer door participatie in de landelijke projectgroep ZZS, de projectgroep ZZS/asfaltcentrales en het Kennisplatform Asfaltcentrales;
8. Samen met de ODRN ontwikkelen we een routekaart waarmee we beter op uitkomst en op een gezonde leefomgeving kunnen sturen. We gaan ervan uit vanaf 2024 te kunnen starten met deze routekaart;

Aanbeveling 4

Ook aanbeveling 4 is gericht aan de gemeente Nijmegen. Deze luidt als volgt:

Benut het systeem volledig om de gezondheid van omwonenden te beschermen tegen schadelijke industriële emissies. Communiceer proactief en wees transparant over incidenten, zorgen en klachten teneinde het vertrouwen van omwonenden terug te winnen.

Onze reactie

Ook deze aanbeveling onderschrijven we. We vragen ons wel af of het huidige systeem genoeg mogelijkheden biedt om omwonenden voldoende te beschermen. Het systeem gaat immers ook uit van een bepaalde mate van rechtszekerheid en kosteneffectiviteit bij het voorschrijven van emissiebeperkende maatregelen. We zien het als onze taak om, in het belang van een gezonde leefomgeving, de grenzen van het huidige systeem op te zoeken. Dat gaan we bijvoorbeeld doen bij het project scherper vergunnen. Daarnaast biedt de Omgevingswet een aantal nieuwe handvatten om de gezondheid van omwonenden te beschermen, die we willen onderzoeken en benutten.

Genomen of in gang gezette verbeteracties in relatie tot deze aanbeveling

Verbeteracties 1 tot en met 8 hebben geleid tot een verbetering van het eerste onderdeel van deze aanbeveling; het beter benutten van het systeem. Ook ten aanzien van het tweede deel van deze aanbeveling hebben we al een aantal verbeteracties genomen of in gang gezet. Te weten:

9. Het verbeteren en up-to-date houden van de [website Nijmegen West en Weurt](#) met alle relevante informatie;
10. Het organiseren van een structureel overleg met wijkvertegenwoordigers van de 7 wijken rondom TPN-West en de gemeente Nijmegen en Beuningen;
11. Het organiseren van een structureel overleg wijkvertegenwoordigers van de 7 wijken rondom TPN-West en de ODRN;
12. Het organiseren van diverse informatiebijeenkomsten voor bewoners en bedrijven;
13. Het verbeteren van de bestaande omgevingsdialoog bij vergunningverlening (onderdeel van het project scherper vergunnen);

Kansrijke aanvullende verbeteracties die we gaan onderzoeken

Na bestudering van het rapport en de aanbevelingen hebben we in overleg met de ODRN al een aantal kansrijke aanvullende verbeteracties in beeld gebracht. Deze gaan we nader onderzoeken. Hierbij gaat het om de volgende mogelijke verbeteracties:

14. In beeld brengen van de mogelijkheden van de Omgevingswet om de volksgezondheid te beschermen en deze optimaal te benutten;
15. Inventariseren van alle emissies van zeer zorgwekkende stoffen op TPN-West;
16. Opnemen van een duidelijk beleidskader (in omgevingsvisie, omgevingsplan en VTH-beleid) om scherper te vergunnen en nadrukkelijker te kunnen sturen op gezondheidskundige grens-, richt- en streefwaarden bij VTH (immissietoets);
17. Vanuit de gemeente Nijmegen inzetten op uitbreiding van Het Schone Lucht Akkoord naar andere stoffen dan NOx en fijn stof;
18. Meer prioriteit geven aan het toezicht op luchtemissies, het toetsen van de actualiteit van luchtemissies en het meten van luchtemissies;
19. Het verbeteren van de klachtenprocedure, het analyseren en leren van klachten, het combineren met andere bronnen zoals de hinderbeleving en de stadsenquête met als doel klachten beter af te handelen, meer preventief te kunnen werken en daarmee het aantal klachten te verminderen;
20. Verbeteren van de communicatie richting omwonenden.

Project ToxDown

Tot slot willen wij u nog informeren over het project ToxDown. Dit is een vierjarig project van het RIVM waarin wij met hen gaan samenwerken. ToxDown richt zich in brede zin op hoe men op lokaal niveau gericht met chemische stoffen kan omgaan, met als doel om methodes en indicatoren te ontwikkelen om zo goed mogelijk antwoord te geven op de volgende vragen:

- Welke chemische stoffen komen voor in de leefomgeving en wat is de impact daarvan op de lokale leefomgeving?
- Hoe beleven mensen de aanwezigheid en impact van stoffen in hun omgeving? Waar maakt men zich zorgen om?
- Is het mogelijk prioriteiten te stellen om de impact van stoffen in de omgeving te reduceren? Hoe pak je dit het beste aan?

Het idee voor dit project was er al voor het verschijnen van het rapport van de Onderzoeksraad, maar sluit wel nauw aan bij de aanbevelingen. Zo vergroot dit project de kennis van chemische stoffen in de leefomgeving, waardoor een betere inschatting kan worden gemaakt van het gezondheidsrisico per stof waaraan omwonenden worden blootgesteld en de cumulatie daarvan. Ook geeft het project meer inzicht in de zorgen van omwonenden en zouden de bijeenkomsten die in het kader van dit project worden georganiseerd kunnen bijdragen aan versterking van het vertrouwen. Een korte beschrijving van het project is opgenomen als bijlage bij deze brief.

Vervolgstappen

We werken continue aan een veilige en gezonde leefomgeving voor onze inwoners. Luchtkwaliteit is daarbij een belangrijk thema. Op basis van ons bestaande beleid in het Uitvoeringsprogramma 2020-2030 “Op weg naar een gezonde luchtkwaliteit” zetten we concrete stappen op de belangrijkste bronnen wegverkeer, binnenvaart, industrie én huishoudens. Het programma loopt tot 2030 en met een groot deel van de maatregelen zijn we aan de slag. Hoewel we de nodige verbeteracties al genomen hebben of in gang hebben gezet zijn we er nog niet. Verbeteringen zijn mogelijk en nodig. Het rapport van de Onderzoeksraad geeft hiervoor een aantal aanknopingspunten. Hieronder beschrijven we hoe we dit willen gaan doen.

Samenwerking met andere overheden

We verkennen deze aanknopingspunten en kijken naar aanvullende kansrijke verbeteracties. Dit hebben we al gedaan in overleg met de ODRN. Deze hebben we hierboven al beschreven. We willen ook graag van de ODRN horen welke verbeteracties vanuit hun perspectief aanvullend nodig zijn en wat zij daarbij van ons als opdrachtgever en mede eigenaar nodig hebben. Waar dat meerwaarde heeft zullen we ook nog met anderen overheden zoals gemeente Beuningen, provincie Gelderland, GGD, RIVM, Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat, ODRA en andere omgevingsdiensten samenwerken bij het in beeld brengen van mogelijke verbeteracties en bij het uitvoeren daarvan.

Communicatie en samenwerking omwonenden

We blijven investeren in de communicatie en samenwerking met omwonenden. Zo continueren we het overleg met de wijkvertegenwoordigers en willen we dat graag intensiveren. Daarnaast hebben we met de wijkvertegenwoordigers afgesproken samen te kijken naar mogelijke verbeteringen van de website Nijmegen West en Weurt. Verder zullen wij zoals eerder aangegeven de vragen uit hun notitie beantwoorden en deze betrekken bij ons onderzoek naar mogelijke aanvullende verbeteracties. En uiteraard betrekken we ze bij het project scherper vergunnen.

Aanvullend investeren we in directe communicatie met de alle wijkbewoners. Daarbij denken we onder andere aan het delen van informatie over luchtkwaliteit in de wijkbladen en het organiseren van bewonersavonden of wijkbijeenkomsten met als thema volksgezondheid en luchtkwaliteit.

Communicatie en samenwerking met bedrijven

Zowel APN als het bestuur van TPN-West hebben we op 13 april geïnformeerd over het rapport met daarbij onze eerste reactie. We gaan met zowel APN als het bestuur van TPN-West in gesprek om van hen te vernemen wat zij van het rapport vinden en hoe zij omgaan met de aanbevelingen uit het rapport. Daarbij bespreken we ook wat bedrijven zelf gaan doen om bewoners beter te beschermen en de omgeving zo gezond mogelijk te houden. Dit gespreksonderwerp nemen we ook mee in het project scherper vergunnen dat we samen met bedrijven en omwonenden gaan uitvoeren.

Gezamenlijk overleg

Verder merken we op dat verschillende partijen als gemeente, ODRN, omwonenden, GGD en bedrijven wel onderling overleg hebben maar dat een gezamenlijk overleg ontbreekt. We denken dat (naast of in plaats van deze onderlinge overleggen) een gezamenlijk overleg hierin van meerwaarde kan zijn en verkennen deze optie.

Reactie naar de Onderzoeksraad voor Veiligheid (OvV)

De Onderzoeksraad vraagt om binnen een half jaar te reageren op haar rapport. Uiterlijk 12 oktober 2023 zullen wij een formele reactie geven op het rapport richting de Onderzoeksraad. In deze reactie zullen we ingaan op de genomen stappen binnen dit half jaar en op de aanvullende vervolgacties die we nog gaan nemen. We zullen deze reactie afstemmen met de ODRN.

Tot slot

Wij zijn de afgelopen jaren voortvarend aan de slag gegaan met het verbeteren van de luchtkwaliteit als gevolg van industriële emissies. Dat geldt overigens niet alleen voor de industriële bronnen maar ook voor andere bronnen van luchtverontreiniging zoals mobiliteit, scheepvaart en houtstook. Ook onze deelname aan het Schone Lucht Akkoord (SLA) draagt hier aan bij. De contacten met bewoners en bedrijven zijn geïntensiveerd en daar gaan we mee door. Bij verschillende bedrijven zijn al resultaten geboekt, maar we moeten ons blijven realiseren dat dit een lang proces is waar we samen aan moeten blijven werken om het belangrijke doel van schonere lucht te bereiken. Daarbij is de

samenwerking met provincie Gelderland, gemeente Beuningen, ODRN en andere partners zoals het RIVM, het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat en de GGD waardevol.

Tegelijkertijd moeten we keuzes maken. Niet alles wat kan moet ook. Deze tijd, waarin onze financiën en realisatiekracht onder druk staan, vraagt van ons dat we kritisch blijven kijken naar de uitvoerbaarheid en effectiviteit van bestaande en aanvullende verbeteracties door deze te toetsen op uitvoerbaarheid.

We blijven u informeren over de (aanvullende) stappen die we zetten en de resultaten die we daarbij boeken naar aanleiding van dit OVW rapport en blijven hierover graag met u in gesprek. We nemen dit op in de voortgangsbrieven Nijmegen West en Weurt die u regelmatig van ons ontvangt. In het najaar 2023 ontvangt u van ons een nieuwe voortgangsbrief Nijmegen West en Weurt.

Hoogachtend,

Het college van burgemeester en wethouders van Nijmegen

A.P.W. van de Klift
gemeentesecretaris

H.M.F. Bruls
burgemeester

Bijlage 1: Actueel overzicht APN

Bijlage 2: Korte omschrijving rapport ToxDown